Christ Smeekens

Dr. Tjeerd Blacquière nieuwe coördinator

Per 1 maart is Tjeerd Blacquière gestart als wetenschappelijk onderzoeker op de Ambrosiushoeve. Tevens is hij coördinator van het onderzoek op de Ambrosiushoeve. Hiervoor heeft hij gewerkt op het proefstation voor de bloemisterij te Aalsmeer. Hij volgt Aad de Ruijter op die, zoals eerder gemeld, teamleider is geworden van zowel het bijenteeltonderzoek als het fruitteeltonderzoek. Als teamleider heeft Aad de Ruijter de eindverantwoordelijkheid van zowel het bijen- en fruitteeltonderzoek.

Controle bestuiving in glasgroenteteelt

Controle van de activiteit van de bestuivende insecten is op twee manieren mogelijk. De activiteit van de bestuivende insecten wordt gecontroleerd in het gewas en bij de vliegopening van het volk. Zeker op zonnige dagen moet er goede activiteit aan de vliegopening zijn.
Een betere mogelijkheid is een controle van de veranderingen aan de bloemen nadat bestuiving heeft plaatsgevonden. Bij een aantal gewassen zijn hiervoor goede mogelijkheden, die hieronder op een rijtje zijn gezet. Bij waarnemingen aan bloemen kan een zakloepje goed van pas komen.
Na bloembezoek van hommels bij **tomaat** ontstaan bruine vlekjes op de stuifmeelbuis. Bij een goede bestuiving hebben alle oudere bloemen bruine vlekjes.
Bij **paprika** worden zowel bijen als hommels gebruikt. De bestuiving is te controleren doordat de bestuivers het stuifmeel van de meeldraden meenemen. Bij goed bloembezoek is het stuifmeel uit de bloemen weg en zijn kale meeldraden te zien.
Voor de bestuiving van **aubergine** worden in de praktijk voornamelijk bijenvolken gebruikt. Het bijenbezoek veroorzaakt geen zichtbare verandering aan de bloemen. Een kenmerk van insectenbestuiving ontstaat nadat de auberginevrucht gevormd is.
De planten van **courgette** bezitten aparte mannelijke en vrouwelijke bloemen die vaak maar een ochtend open zijn. Voor de bestuiving van dit gewas worden vooral honingbijen gebruikt maar ook hommels of een combinatie van beide bestuivende insecten. De stuifmeelkorrels zijn groot en bij de mannelijke bloemen is gemakkelijk te zien dat het stuifmeel van de meeldraden is opgehaald. Ook bij de vrouwelijk bloemen is te zien dat er na bloembezoek stuifmeel op de stamper aanwezig is.
De bestuiving van **aardbeien** is te controleren aan de verkleuring van de stampers van de bloemen. Een snelle verkleuring van geel naar bruin is een bewijs van een vlot verlopende bestuiving.

Gebruik bijenvolken bij bedekte teelten

Bijen oriënteren zich op voorwerpen in de omgeving en op het UV licht van de zon. Onder glas en plastic hebben bijen meer moeite om zich goed te oriënteren omdat het UV licht van de zon wordt weggefilterd. In de praktijk blijkt dat een opvallende plaats aan het looppad de beste standplaats is. De bijen gebruiken het pad dan als vliegroute voor het terugvinden van de bijenkast. Markeringen bij de bijenkasten dragen er ook toe bij dat de vliegbijen de bijenkasten gemakkelijker terug kunnen vinden.
Ervaringen uit de afgelopen jaren hebben geleerd hoeveel bijenvolken nodig zijn voor een goede bestuiving. Bij paprika is één bijenvolk voldoende voor 7.000-10.000 m^2. Bij aubergine is één bijenvolk nodig voor ongeveer 5.000 m^2. Bij courgette en aardbeien is voor goed bloembezoek één bijenvolk per 1.000 tot 1.500 m^2 nodig.

Amerikaans vuilbroed in België

In 2000 is in België door middels van honingonderzoek een inventarisatie gehouden naar de aanwezigheid van AVB. Hier hebben 1.300 bijenhouders anoniem aan meegewerkt. Uit het onderzoek blijkt dat 11% van de honing besmet is met Amerikaans vuilbroed. Vooral de gebieden die meerdere keren getroffen werden, hadden door vuilbroed een verhoogde kans op besmette honing. Op basis van een vragenlijst kon worden achterhaald dat grote standen minder risico lopen en dat het regelmatig vernieuwen van de 'waswafels' een gunstig effect heeft. De laatste jaren zijn er gemiddeld tien uitbraken van AVB in België vastgesteld. In België worden de besmette bijenstanden net als in Nederland geruimd. Uit een inventariserend onderzoek in Nederland in 1999 is gebleken dat in 1% van de voederkransmonsters sporen van *Paenibacillus larvae* zijn gevonden.
In Duitsland worden bij 5-10% van de bijenhouders sporen van de verwekker van AVB gevonden. Dit percentage verschilt per deelstaat. Uit deze getallen blijkt dat Amerikaans vuilbroed in Nederland minder voorkomt dan in de ons omringende landen. Om dit zo te houden is het belangrijk om uitwisseling van materiaal van buitenlandse bijenhouders tot het uiterste te beperken.
Bron: Maandblad Koninklijke Vlaamse Imkersbond 87(1/2): 32-34 (2001).